

‘No pyro, no party!’

*Een vergelijkend onderzoek omtrent de regulering van
pyrotechniek in voetbalstadions*

SUPPORTERSCOLLECTIEF
 NEDERLAND

A.B. van Genuchten LLB
mr. M. van Lith

Dit onderzoek is geschreven in opdracht van Supporterscollectief Nederland

www.supporterscollectiefnederland.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Nederland	5
2.1 Grondslag(en) van het verbod	5
2.2 Mogelijkheden binnen de wetgeving	5
2.3 Tussenconclusie	6
2.4 Recente voorbeelden	7
3. Scandinavië	7
3.1 Zweden	7
3.2 Noorwegen	9
3.3 Denemarken	10
4. Conclusie en toepassing	11
5. Bronnenlijst	12
6. Bijlagen	13
6.1 Bijlage 1: Pyrotechniek in Zweden, Djurgårdens IF – AIK.	13
6.2 Bijlage 2: E-mail M. Talhaug	14

1. Inleiding

De supporterswereld binnen de voetballerij is onlosmakelijk verbonden met het gebruik van vuurwerk binnen en buiten het stadion. Het gebruik van vuurwerk wordt zowel binnen als buiten deze supporterswereld gezien als sfeerverhogend. Met vuurwerk moet in dit geval hoofdzakelijk gedacht worden aan het gebruik van zogenaamde rook- en noodsignalen. Vele, verschillende, supportersgroepen trachten hun ploeg nog eens extra aan te moedigen door het ontsteken van meerdere rook- en/of noodsignalen, bijvoorbeeld voorafgaand aan een belangrijke wedstrijd. Een dergelijke actie staat binnen de supporterswereld ook wel bekend als een 'pyroshow'.

De Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (kortweg: KNVB) staat tot op heden lijnrecht tegenover dit beeld vanuit de supporterswereld en lijkt hiermee de harde lijn die de wereldvoetbalbond FIFA en Europese voetbalbond UEFA met betrekking tot het gebruik van vuurwerk in voetbalstadions inzetten, te volgen. De KNVB wil het (gebruik van) vuurwerk volledig uit de stadions verbannen. De bond lijkt hierin te worden gesteund door de overheid.¹ Het rapport dat hierover door het Auditteam Voetbal en Veiligheid omstreeks mei 2017 werd gepresenteerd stelt zelfs dat de gehele associatie tussen vuurwerk en het (betaalde) voetbal in de ban moet worden gedaan.

De vraag die gesteld kan worden is of dit wel gaat leiden tot een constructieve oplossing. Om dit te onderzoeken zal allereerst worden gekeken naar de grondslag van het verbod op het gebruik van vuurwerk binnen en buiten de stadions. Daarnaast zal worden bekeken of er mogelijkheden zijn om tot een passende oplossing te komen, die bij alle partijen tot tevredenheid leidt.² Er lijkt nu immers sprake van een impasse tussen de supporterswereld en de voetbalbond (en verschillende overheidsinstanties). Hierbij zal de Nederlandse situatie gespiegeld worden aan de situatie in verschillende Scandinavische landen, waar pyroshows bij voetbalwedstrijden aan de orde van de dag zijn.

¹ Auditteam Voetbal en Veiligheid, 2017;

² Hierbij staat slechts het gebruik van sfeerverhogend vuurwerk (rook- en noodsignalen) centraal. Het is evident er op tribunes geen plaats is voor knalvuurwerk en vuurwerkbommen. Dit verbod moet altijd worden gehandhaafd.

2. Nederland

2.1 Grondslag(en) van het verbod

Allereerst de grondslag tot het verbod op vuurwerk. In artikel 8, tweede lid van de standaardvoorwaarden van de KNVB staat vermeld dat 'het is verboden in het stadion vuurwerk mee te nemen dan wel voorhanden en/of in bezit te hebben en/of dit te ontsteken. Vuurwerk is in artikel 1 onder sub u van de standaardvoorwaarden gedefinieerd: "Vuurwerk: producten waarin of waarop een ontstekingsmiddel aanwezig is en die bestemd zijn om voor gemakkelijksdoeleinden tot ontbranding gebracht te worden als bedoeld in het Vuurwerkbesluit, daaronder in ieder geval begrepen fakkels". De KNVB heeft het in de standaardvoorwaarden vermelde verbod aldus gestoeld op het Vuurwerkbesluit.³ Op basis van het Vuurwerkbesluit is het eenieder, anders dan een persoon met gespecialiseerde kennis, verboden om professioneel vuurwerk of pyrotechnische artikelen op te slaan, voorhanden te hebben of tot ontbranding te brengen.

Omdat binnen de supporterswereld hoofdzakelijk gebruikt wordt gemaakt van rook- en andere noodsignalen, daarbinnen beter bekend als pyro(techniek), dient de definitie van pyrotechnische artikelen in de zin van het Vuurwerkbesluit eveneens een korte vermelding: "artikel dat explosieve stoffen of een explosief mengsel van stoffen bevat die tot doel hebben warmte, licht, geluid, gas of rook dan wel een combinatie van dergelijke verschijnselen te produceren door middel van zichzelf onderhoudende exotherme chemische reacties". Vuurwerk wordt in het besluit op haar beurt dan weer gedefinieerd als 'pyrotechnische artikelen ter vermaak'. Het is evident dat de rook- en andere noodsignalen die veelal binnen de supporterswereld worden gebruikt onder deze categorie vallen. Het particuliere gebruik van dit soort vuurwerk is echter pas verboden voor zover het dient ter vermaak.⁴ Biedt het Vuurwerkbesluit dan geenszins een mogelijkheid om zowel tegemoet te komen aan de wensen van de voetbalsupporters, alsmede aan de wensen van de KNVB en overheidsorganisaties?

2.2 Mogelijkheden binnen de wetgeving

Op basis van het Vuurwerkbesluit dient eenieder die pyrotechnische artikelen voor theatergebruik tot ontbranding brengt, aldus over gespecialiseerde kennis te beschikken. In

³ Besluit van 22 januari 2012, houdende nieuwe regels met betrekking tot consumenten- en professioneel vuurwerk (Vuurwerkbesluit);

⁴ Uit artikel 5 van de Regeling overige pyrotechnische artikelen (kortweg: 'ROPA') blijkt dat "Het is verboden een pyrotechnisch artikel te gebruiken in strijd met het doel waarvoor het artikel is vervaardigd".

artikel 1.1.2a van het besluit wordt opgesomd welke personen worden aangewezen als personen met gespecialiseerde kennis.

In de Regeling aanwijzing consumenten- en theatervuurwerk wordt in artikel 4 en de daar bijbehorende bijlage benoemd wat tot theatervuurwerk wordt aangewezen. In bijlage III behorend tot artikel 4 van voornoemde regeling staat in ieder geval de fakkel vermeld. De fakkel wordt aldus geschaard onder een pyrotechnisch artikel dat is bestemd voor theatergebruik. Dit biedt wellicht een opening om de supporters en de voetbalbond nader tot elkaar te krijgen in de zoektocht om tot een constructieve oplossing te komen tussen partijen. In het geval een persoon immers kan worden aangewezen als een persoon met gespecialiseerde kennis, dan is een dergelijk persoon gerechtigd om een fakkel tot ontbranding te brengen. Toepassend op de supporterswereld, kan het aldus zo zijn dat een supporter kan worden aangewezen als een persoon met gespecialiseerde kennis, zodat het legaal ontbranden van een fakkel tot de mogelijkheden behoort. Een dergelijk voorbeeld is zichtbaar in Zweden, waar men tot voorkort werkte met zogenaamde 'Marshalls'.⁵ In dat voorbeeld werden ook gespecialiseerde supporters aangewezen om de pyrotechnische artikelen tot ontbranding te laten komen. Dit voorbeeld zal later in dit onderzoek echter nog nader worden toegelicht.

In hoeverre ligt het verder in de rede dat een voetbalsupporter kan worden aangewezen als een gespecialiseerd persoon in de zin van artikel 1.1.2a van het Vuurwerkbesluit? Daarvoor zal verder moeten worden ingezoomd op de mogelijkheden die dit artikel biedt. De meest voor de hand liggende mogelijkheid is gelegen in het eerste lid, sub b van dit artikel. In dat geval wordt verwezen naar artikel 3B.1 van het Vuurwerkbesluit. In dat geval kan er onder bepaalde voorwaarden een vergunning worden verleend om pyrotechnische artikelen tot ontbranding te brengen. Wellicht dat hieruit een opening kan ontstaan voor de verschillende instanties en supportersgroepen om met elkaar in overleg te treden. Het opvallende hierbij is dat het Auditteam Voetbal en Veiligheid dergelijke oplossingen wel benoemd, maar niet aanbeveelt.⁶

2.3 Tussenconclusie

De bovenstaande screening van de wet- en regelgeving omtrent het gebruik van pyrotechnische artikelen laat zien dat er wel degelijk mogelijkheden zijn. Mogelijkheden voor de supporterswereld om enerzijds de door haar geliefde pyroshows uit te blijven voeren, maar anderzijds gelegenheid kunnen bieden om aan de wensen van de voetbalbond te voldoen, dan wel hieraan tegemoet te komen. Het is de voetbalbond er namelijk alles aan gelegen om

⁵ Hiervoor verwijs ik u verder naar hoofdstuk 2, subtitel 'Zweden' van dit onderzoek;

⁶ Auditteam Voetbal en Veiligheid, 2017, p. 24

de veiligheid binnen de stadions te waarborgen. Met het aanwijzen van supporters, die beschikken over de benodigde gespecialiseerde kennis, kan het veilig(er) gebruik van fakkels wellicht worden bewerkstelligd.

2.4 Recente voorbeelden

Zoals inmiddels bekend wordt pyrotechniek in de supporterswereld gezien als sfeerverhogend, terwijl de KNVB dit ziet als onveilig. Deze botsing leidt nu tot de eerder besproken verboden. Echter, er zijn verschillende voorbeelden bekend van landen waar bonden hierin andere keuzes maken. Enkele van deze voorbeelden, uit verschillende Scandinavische voetbalcompetities, zullen in het navolgende worden behandeld. Hierbij zal er worden gekeken of de situatie in deze landen kan leiden tot openingen in de Nederlandse discussie hieromtrent.

3. Scandinavië

Zoals in het voorgaande al zichtbaar is geworden, voert Nederland een streng beleid ten opzichte van pyrotechniek in voetbalstadions. Hierbij rijst echter de vraag hoe dit zich verhoudt tot het beleid in Scandinavische landen, waar 'pyro' bij voetbalwedstrijden aan de orde van de dag is. In Zweden, bijvoorbeeld, werden er alleen in 2016 al meer dan 2000 Bengaalse fakkels afgestoken.⁷ Dit gebeurde in gigantische vuurwerkshows, waarbij hele tribunes uit het zicht verdwenen. Dergelijke acties komen in Nederland nauwelijks voor, en dergelijke aantallen fakkels komen niet in de buurt van hetgeen er bij Nederlandse wedstrijden te zien is. Hoe komt dit? Gelden er in Scandinavië andere regels en afspraken of zijn er andere oorzaken te vinden? In dit tweede deel van de vergelijking zetten we verschillende Scandinavische voetbalcompetities tegenover elkaar om hierachter te komen.

3.1 Zweden

Aansluitend bij de statistiek over de Bengaalse fakkels is Zweden het eerste land dat hier nader zal worden belicht. Zoals gezegd staat de supporterswereld in Zweden bekend om zijn grote, jaarlijks terugkerende vuurwerkshows in de stadions. Vooral bij de derby's in Stockholm leidt dit tot spectaculaire beelden.⁸ Ook dit vuurwerk is echter verboden, waardoor Zweden hierin op dezelfde lijn ligt als Nederland. Het verschil zat, tot voor kort, echter in het feit dat er in Zweden veel mogelijk was in het maken van afspraken binnen deze regelgeving, waarmee

⁷ Statista, 2017

⁸ Bijlage: Beelden AIK

strikte naleving kon worden voorkomen. Tussen 2014 en 2016 is er onderzoek gedaan naar veiligheid en wedstrijdorganisatie in het Zweedse voetbal.⁹ In dit onderzoek is ook het onderwerp pyrotechniek niet onbesproken gebleven, waarbij door Stott en zijn mede-onderzoekers wordt benoemd dat er veel 'pyro' wordt gebruikt bij Zweedse wedstrijden.¹⁰ In combinatie met (mogelijk brandbare) materialen, zoals spandoeken en papieren linten/confetti kan het gebruik van deze pyro tot gevaarlijke situaties leiden, zeker wanneer mensen dicht bij elkaar staan. Dit wordt door onderzoek in opdracht van de UEFA bevestigd.¹¹ Stott concludeert echter dat het afsteken van het vuurwerk zelf niet het probleem is, maar de context waarin dit gebeurt. In de onderzoeksperiode zijn er namelijk ook meerdere voorbeelden geweest waarbij het veiligheidsrisico van het gebruikte vuurwerk nagenoeg nihil was. Dit zijn de gevallen waarin vuurwerk werd afgestoken in het bijzijn van 'Marshalls' in brandwerende kleding die, samen met stewards en supporterscoördinatoren (SLO's), de uitgebrande fakkels innamen en in emmers met zand uit de vakken vervoerden. In deze situaties ontbrandde het vuurwerk dus niet tussen de supporters. Op het gebied van pyrotechniek is de belangrijkste conclusie van Stott zodoende dat risico's worden verkleind wanneer clubs en supporters hierin een partnerschap met elkaar opzoeken om het gebruik van vuurwerk zo veilig mogelijk plaats te laten vinden.

De realiteit heeft deze conclusies in Zweden echter ingehaald. Zoals eerder beschreven waren dergelijke afspraken tussen clubs en supporters 'tot voor kort' mogelijk. Tegenwoordig zijn ook de Zweedse voetbalbond en politie een heksenjacht begonnen tegen pyrotechniek, waarbij supporters strenger worden gefouilleerd en boetes en straffen hoger worden. Hiermee wordt echter een tegengesteld resultaat bereikt. In plaats van een vermindering van het aantal 'incidenten' met pyrotechniek wordt er nog steeds afgestoken, aangezien pyrotechniek onlosmakelijk verbonden is aan de supporterscultuur in het voetbal en ook spelers laten zien deze acties te waarderen.¹² Echter gebeurt dit nu op een onveiligere manier (onder spandoeken of op de grond tussen de supporters in) om uit het zicht te blijven.¹³ Dit is dus een voorbeeld van een situatie waarin regelgeving ten behoeve van de veiligheid indirect juist leidt tot onveiligere situaties, terwijl het opzoeken van een partnerschap (in het licht van de conclusies van Stott) heeft aangetoond onveilige situaties weg te kunnen nemen. De situatie in Zweden heeft zodoende een negatieve wending gekregen, zowel op het gebied van supportersbelangen als op het gebied van het risicomangement van de verantwoordelijke

⁹ Stott e.a., 2016

¹⁰ Stott e.a., 2016, p. 38

¹¹ Smith, 2016

¹² Ostlere, 2018

¹³ Zulks is gebleken uit persoonlijke gesprekken met fanatieke supporters van AIK uit Stockholm, welke momenteel middenin verschillende protestacties tegen dit nieuwe beleid zitten.

partijen. Hiermee is gelukkig de meest onveilige wending in het Scandinavische beleid omtrent pyrotechniek direct behandeld, aangezien andere landen hierin een meer proactieve houding aannemen.

3.2 Noorwegen

Een voorbeeld van implementatie van de conclusies van Stott in regelgeving en beleid is te vinden in Noorwegen. In Noorwegen is het voor supporters mogelijk om, onder strikte voorwaarden, afspraken met clubs en autoriteiten te maken over het afsteken van vuurwerk bij voetbalwedstrijden. Morten Talhaug¹⁴ zegt hierover het volgende: *“The Norwegian FA is basically collecting and approving that the clubs have gotten the necessary approval from the local fire department, local police and stadium owner (we have several clubs in Norway that don’t own their own stadium). If everything is correct they can give permission for either one game or the whole season. The FA do the follow-up on the pyro during the matches and are issuing fines if some oversteps their approval. We can only apply to arrange pyroshows to kick-off in the first half.”*¹⁵ Het succes van deze aanpak is afleidbaar uit de cijfers. Zo waren er in 2015 tachtig vuurwerkshows op tribunes in het Noorse voetbal, waarbij er in totaal nul gewonden zijn gevallen.¹⁶ Hiermee toont de Noorse aanpak aan wat Stott concludeert, namelijk dat reguleren tot veiligere situaties leidt dan verbieden.

Reguleren is het enige juiste woord, aangezien vuurwerkshows door supporters ook in Noorwegen niet zomaar zijn toegestaan. Naast de eerdergenoemde toestemming van autoriteiten en overleg met brandweer, voetbalbond en club is het belangrijk om supporters op de hoogte te stellen wanneer er bij een wedstrijd vuurwerk op het programma staat. Dit voorkomt gevaarlijke situaties en verwondingen, welke wel voorkomen bij ongeautoriseerd vuurwerk, zo stelt Talhaug. Als voorbeeld kaart hij hierbij vuurwerk in uitvakken aan, wat ook in Noorwegen niet is toegestaan maar wel zo nu en dan voorkomt. Hierbij komen vaker verwondingen voor dan bij de georganiseerde, geautoriseerde pyroshows door supporters op de thuistribunes. Een belangrijk handvat dat Talhaug hierbij benoemt is het feit dat partijen kunnen samenwerken in het zoeken naar leveranciers van het vuurwerk, zodat exact bekend is welk pyrotechnische materialen zich in het stadion bevinden en waarvan deze afkomstig zijn. Hiermee zijn de controlemogelijkheden met betrekking tot veilig afsteken groter dan bij een vuurwerkverbod. Talhaug besluit zijn verhaal dan ook met de woorden: *“Everyone working with the pyro regulations in Norway agrees on that pyro could be dangerous if it’s used in the*

¹⁴ SLO bij SK Brann, geïnterviewd ten behoeve van dit onderzoek

¹⁵ Bijlage: E-mail M. Talhaug inz. pyro

¹⁶ StadiumDB, 2017

*wrong way, but most of the also agree that its more dangerous if its used with out any regulations and if people have to hide from police and stewards when their using pyro.*¹⁷ Hiermee geeft hij een duidelijke conclusie uit de praktijk, welke naadloos aansluit bij de bevindingen van Stott in Zweden.

Deze werkwijze is ook het Auditteam Voetbal en Veiligheid opgevallen, waarbij vervolgens in de adviezen wordt benoemd dergelijke pilots ook in Nederland te overwegen.¹⁸ Zo kan er gewerkt worden aan een manier om het gebruik van pyrotechniek in stadions mogelijk te maken en tegelijkertijd de veiligheid van de supporters te garanderen. Echter komt deze optie niet terug in de uiteindelijke aanbevelingen van het Auditteam. Het is zodoende niet nieuw dat deze wegen in Nederland worden onderzocht, maar dit heeft vooralsnog niet geleid tot concrete plannen of pilots.

3.3 Denemarken

In ditzelfde onderzoek van het Auditteam Voetbal en Veiligheid wordt een voorbeeld uit Denemarken aangedragen. Brøndby IF, een van de topclubs in Denemarken met een flinke supportersschare, onderzoekt de mogelijkheden van koudvuur ter vervanging van het reguliere vuurwerk.¹⁹ Deze fakkels zouden zowel dezelfde effecten geven als de fakkels die tot op heden worden gebruikt door de voetbalsupporters, maar zou daarentegen niet schadelijk zijn voor de mens en tevens voldoen aan de wetgeving op vuurwerk.²⁰ Omdat de lichtsterkte nog niet optimaal is heeft dit project tot op heden nog geen passend eindresultaat.²¹ Echter, ook hier liggen kansen om, naast implementatie van het Noorse systeem, veilige vuurwerkshows op en rond tribunes mogelijk te maken. In een verder gevorderd stadium kan dit veilige vuurwerk mogelijk zelfs de regie meer terugleggen bij de supporters dan bij implementatie van het Noorse systeem. Hiervoor moet de ontwikkeling van dit veilige vuurwerk dan wel eerst een acceptabel niveau hebben bereikt. Vooralsnog klinkt dit dus als toekomstmuziek, maar is het waardevol om de ontwikkeling hiervan in navolging de bevindingen van het auditteam nauwgezet te volgen.

Wat niet onbenoemd mag blijven is dat het voornoemde voorbeeld tot stand is gekomen via een samenwerking tussen Brøndby IF, de Deense voetbalbond, de supporters en een

¹⁷ Bijlage: E-mail M. Talhaug inz. pyro

¹⁸ Auditteam Voetbal en Veiligheid, 2017

¹⁹ Auditteam Voetbal en Veiligheid, 2017, p. 18

²⁰ Brøndby.com, Nyt fyrværkeri kan stoppe bøderegn <http://brøndby.com/nyhed/2016/12/21/nyt-fyrvaerkeri-kan-stoppeboederegn>;

²¹ StadiumDB.com, 2017-2

vuurwerkfabrikant. Dit duidt erop dat er bij een constructieve samenwerking tussen alle betrokken partijen wel degelijk mogelijkheden bestaan om nader tot elkaar te komen.

4. Conclusie en toepassing

Met het oog op de situatie in Zweden en Noorwegen kan er geen andere conclusie worden getrokken dan dat regulering van pyrotechniek in voetbalstadions de veiligheid meer vergroot dan een verbod. Hiermee is in de praktijk aangetoond dat dit het best werkbare voorbeeld is van de verschillende mogelijkheden die het Auditteam Voetbal en Veiligheid oppert. Waar verboden hebben geleid tot onveilige situaties, ongewenste situaties met supporters en vervelende gevolgen voor clubs kunnen regulering en samenwerking leiden tot stadions waarin supporters hun passie kunnen tonen zonder dat de veiligheid in het gedrang komt. Dit is een ideale situatie voor alle betrokken partijen. Deze ideale situatie is haalbaar in het licht van veiligheid en organisatie en past bovendien ook binnen de ruimte die de Nederlandse wetgeving biedt. Het kan zodoende als een gemiste kans worden gezien dat het Auditteam Voetbal en Veiligheid ervoor kiest deze oplossing niet aan te bevelen, maar uit te gaan van een verbod. Door deze kans, samen met de KNVB, alsnog aan te grijpen kan de dialoog met de supporters worden geopend om een resultaat te vinden dat eenieders belangen dient.

Via deze weg, het creëren van een dialoog en het aanreiken van een gemeenschappelijk belang, wordt een handvat gevormd tot het vinden van concrete toepassingen. Hiervoor is echter de bereidwilligheid van alle betrokken partijen (o.a. clubs, supporters, vergunningverleners en vuurwerkprofessionals) om hieraan mee te werken vereist. Wat de ideale toepassing van het reguleren van vuurwerk in voetbalstadions is, is zodoende maatwerk per situatie, club, stadion en aanvraag. De omvang van dit onderzoek beperkt zich hierbij tot het aanreiken van handvatten waarmee de betrokken partijen dergelijke concrete toepassingen kunnen ontwikkelen, welke hopelijk leiden tot een sfeervolle, maar veilige, voetbalbeleving.

5. Bronnenlijst

Auditteam Voetbal en Veiligheid, 2017

Auditteam Voetbal en Veiligheid (2017). *Vuurwerk tijdens en rond voetbalwedstrijden: no pyro, no party? Aanbevelingen om de aanpak van vuurwerk in het betaald voetbal te verbeteren;*

Ostlere, 2018

Ostlere, L. (20 oktober 2018). History, violence and pyrotechnics: Why the Twin Derby between AIK and Djurgården is Scandinavia's fiercest rivalry. *Independent*. Geraadpleegd op 9 november 2011, van <https://www.independent.co.uk/sport/football/european/djurgarden-aik-stockholm-twin-derby-sebastian-larsson-allsvenskan-a8593291.html>

Smith, 2016

Smith, T. (november 2016). Pyrotechnics in Stadia, Health and Safety issues relating to the use of pyrotechnics in football stadia. Geraadpleegd op 9 november 2019, van https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/uefaorg/Stadium&Security/02/48/11/68/2481168_DOWNLOAD.pdf

StadiumDB.com, 2017

http://stadiumdb.com/news/2017/07/effc_2017_different_approaches_to_legal_pyrotechnics;

StadiumDB.com, 2017-2

http://stadiumdb.com/news/2017/03/pyrotechnics_denmark_to_see_safe_flares_this_year;

Statista, 2017

[https://www.statista.com/statistics/869182/amount-of-pyrotechnics-used-at-allsvenskan-football-matches-by-type/;](https://www.statista.com/statistics/869182/amount-of-pyrotechnics-used-at-allsvenskan-football-matches-by-type/)

Stott, 2016

Stott, C., Havelund, J., Lundberg, F., Khan, S., Joern, L., Hogget, J., Rasmussen, K., Vestergren, S. (2016). *Policing football in Sweden: Enabling an evidence based approach;*

6. Bijlagen

6.1 Bijlage 1: Pyrotechniek in Zweden, Djurgårdens IF – AIK.

Foto's afkomstig van <https://www.indehekken.net/the-twin-derby-djurgardens-if-aik/>

Bijlage 2: E-mail M. Talhaug

Van: Morten Talhaug
Verzonden: zondag 1 september 2019 23:53
Aan: 'Daan van Genuchten'
Onderwerp: SV: Pyro

Hi Dan!

First of all a big apology for the late response. The last weeks has been a mess!

The Norwegian FA is basically collecting and approving that the clubs have gotten the necessary approval from the local fire department, local police and stadium owner (we have several clubs in Norway that don't own their own stadium). If everything is correct they can give permission for either one game or the whole season. The FA do the follow-up on the pyro during the matches and are issuing fines if some oversteps their approval. We can only apply to arrange pyroshows to kick-off in the first half.

The arguments are of course complicated, but a short summary is that with legal shows we are able to inform people in the stands about the show so they can take the necessary precautions (astma, allergies, kids etc.). We have almost none injuries during the legal shows, but many injuries during the illegal shows (away teams cant apply for pyro so we still have some illegal shows from time to time).

The last two years the National Fan Organisation also started to import legal pyro true a firework company. They are importing flares, smoke and strobos. This helps to secure that the authorities know what kind of pyro we are using and that is safe and approved by the government. Earlier many of the clubs got their pyro from Poland, Italy and so on.

Everyone working with the pyro regulations in Norway agrees on that pyro could be dangerous if it's used in the wrong way, but most of the also agree that its more dangerous if its used with out any regulations and if people have to hide from police and stewards when their using pyro.

Hope this was a answer to some of your questions and pleas ask more if somethings unclear.

Best regards

Morten Talhaug

SLO, Sportsklubben Brann